FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 36910
Nom: Arqueologia d'Àsia, Oceania, i Àfrica subsahariana
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Periode
1014 - Grau en Arqueologia	Facultat de Geografia i Història	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1014 - Grau en Arqueologia	Arqueologia d'Àsia, Oceania, i Àfrica subsahariana	BÀSICA

COORDINACIÓ

GARCIA PUCHOL MARIA ORETO

REAL MARGALEF CRISTINA

RESUM

Aquesta assignatura ofereix una visió global de l'evolució de les societats humanes a Àfrica, Àsia i Oceania des dels primers processos de dispersió del gènere Homo fins a les connexions globals del segon mil·lenni dC. A partir d'un marc teòric i metodològic propi de l'arqueologia i la paleoantropologia, s'analitzen les migracions humanes ("Out of Africa"), l'evolució biològica i cultural dels homínins, les societats caçadores-recol·lectores i la seva diversitat regional, així com els processos de domesticació de plantes i animals i l'aparició de les primeres economies productores. L'assignatura també estudia el desenvolupament de societats complexes, estats i imperis fora dels models eurocèntrics tradicionals, destacant les trajectòries històriques pròpies d'Àfrica, Àsia i Oceania. Finalment, aborda les xarxes d'intercanvi, les rutes comercials i les interconnexions entre regions, amb l'objectiu de comprendre el paper d'aquests continents en la història global i valorar la diversitat i el caràcter no lineal dels processos de canvi social i cultural al llarg del temps.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Es recomana que l'alumnat tinga coneixements bàsics d'ús dels programes ofimàtics més habituals (processadors de text, fulls de càlcul, programes de presentacions, etc.), així com de la plataforma d'Aula Virtual de la Universitat de València, que constitueix l'entorn principal de suport a la docència. També és necessari saber localitzar i gestionar referències bibliogràfiques mitjançant els recursos i serveis de la Biblioteca de la Universitat de València.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1014 - Grau en Arqueologia

Actuar amb autonomia en l'aprenentatge, prenent decisions fonamentades en diferents contextos, emetent judicis sobre la base de l'experimentació i l'anàlisi i transferint el coneixement a noves situacions.

Adquirir coneixements bàsics teòrics i metodològics per a reconstruir el passat a través de les eines de recuperació, documentació i anàlisi del registre arqueològic.

Adquirir els fonaments bàsics per a la documentació, conservació i difusió del patrimoni arqueològic.

Adquirir un coneixement general de l'evolució de les condicions climàtiques i ecològiques.

Amplificar el compromís amb els valors ecològics i assumir la transcendència per al desenvolupament de les societats actuals.

Analitzar els processos socials al llarg del temps des de perspectives que incidisquen en la igualtat de gènere.

Capacitar l'estudiantat per a transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Col·laborar eficaçment en equips de treball, assumir responsabilitats i funcions de lideratge i contribuir a la millora i desenvolupament col·lectiu.

Comprendre la importància social del treball arqueològic per a fomentar el coneixement i la reflexió sobre el passat i el potencial d'aquest per a produir informació rellevant sobre l'evolució humana.

Comprendre les noves tendències en la interpretació arqueològica com a base per al desenvolupament del marc teòric de les investigacions plantejades.

Conèixer i comprendre, des del propi àmbit de la titulació, les desigualtats per raó de sexe i gènere en la societat; integrar les diferents necessitats i preferències per raó de sexe i de gènere en el disseny de solucions i resolució de problemes.

Conèixer les ciències que investiguen l'evolució de la humanitat, particularment la història, com a pilar per a la comprensió i reconstrucció del nostre passat.

Contribuir en el disseny, desenvolupament i execució de solucions que responen a demandes socials, tenint en compte com a referent els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, i considerar aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Desenvolupar el sentit crític i la capacitat de reflexió per a la comprensió de les fonts d'informació, el desenvolupament d'hipòtesi i la interpretació d'aquests.

Desenvolupar habilitats per a l'aprenentatge autònom que permeten l'increment del coneixement adquirit.

Desenvolupar la capacitat d'anàlisi bàsica per a abordar la resolució de problemes plantejats en l'exercici professional.

Entendre l'arqueologia com una disciplina que integra tècniques desenvolupades en altres ciències per a l'avanç del coneixement.

Entendre la ciència arqueològica com una disciplina que permet investigar i plantejar hipòtesi sobre les societats passades a partir de l'aplicació de la metodologia arqueològica.

Entendre la importància del desenvolupament de l'esperit crític a l'hora d'abordar interpretacions de caràcter social, des del compromís amb els grans desafiaments de les societats actuals i l'èmfasi en la igualtat, l'ecologia i el desenvolupament sosteni

Estudiar els sistemes econòmics i les conseqüències socioecològiques al llarg de les diferents etapes històriques.

Fomentar, en contextos acadèmics i professionals, l'avanç tecnològic, social o cultural dins d'una societat basada en el coneixement i en el respecte a: a) els drets fonamentals i d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones, b) els principis d'igualtat

Fomentar el treball en equip com a base per a la consecució de treballs col·laboratius.

Gestionar les fonts d'informació rellevants per al desenvolupament de la investigació històrica i arqueològica (fonts escrites, cartogràfiques, bases de dades, recursos electrònics).

Identificar els períodes i la materialitat relacionada amb l'evolució històrica des de la prehistòria fins a l'edat contemporània.

Implementar les destreses necessàries per a la planificació del cronograma de treball i la gestió.

Incidir en la perspectiva de gènere com a pilar fonamental per a l'avanç en el coneixement.

Integrar el coneixement de la història amb les dades arqueològiques des d'una perspectiva diacrònica.

Interpretar la materialitat mitjançant un procés que conjumine informació de diferents disciplines (arqueologia, història, història de l'art).

Mantenir el rigor científic propi de la informació bàsica d'una historiadora o historiador.

Mantenir una actitud de compromís i participació activa com a base del treball en equip.

Proposar solucions creatives i innovadores a situacions o problemes complexos, propis de l'àmbit de coneixement, per a respondre a les diverses necessitats professionals i socials.

Reconèixer el potencial de l'anàlisi de les restes biològiques (restes de fauna, restes vegetals, restes humanes) resultat dels treballs arqueològics.

Reconèixer els materials i elements constructius incloent estructures de diferent desenvolupament i complexitat al llarg de la història.

Reconèixer els principals elements de cultura material atesa una diacronia àmplia des de la prehistòria fins a l'època contemporània.

Reconèixer l'evolució temporal del registre arqueològic i la dimensió espacial i social d'aquest.

Reconèixer la importància de la col·laboració de les ciències dedicades a l'estudi patrimonial per a generar sinergies per a posar en valor del patrimoni cultural.

Reconèixer la importància de la formació contínua amb la finalitat d'actualitzar les tècniques d'anàlisis i l'avanç del coneixement en el camp de les humanitats.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, i adaptar-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades històriques rellevants.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Presentació
Comentari de la bibliografia i de la guia docent. Objectius, límits de l'assignatura i marc teòric. Context cronològic i geogràfic de l'estudi.

2. Orígens i societats caçadores-recol·lectores
Estudi de les dispersions humanes fora d'Àfrica (Homo erectus i Homo sapiens) i de la seva expansió per Àsia i Oceania. Anàlisi de les societats paleolítiques, les seves tecnologies, formes de subsistència i adaptacions al medi. Comparació de les trajectòries culturals d'Àfrica, Àsia i Oceania, incloent-hi les primeres manifestacions simbòliques.

3. Domesticació de plantes i animals
Anàlisi dels processos de neolitització i aparició de l'agricultura i la ramaderia a Àsia. Estudi dels principals centres d'innovació agrària a la Xina, l'Índia, Corea, Japó i el sud-est asiàtic. Difusió de cultius, animals domèstics i noves tecnologies a través de xarxes d'intercanvi.

4. Primeres societats complexes
Anàlisi dels processos de neolitització i de l'aparició de l'agricultura i la ramaderia en l'àmbit geogràfic de l'assignatura. Estudi dels principals centres d'innovació agrària, de la difusió dels conreus, dels animals

domèstics i de les noves tecnologies a través de les xarxes d'intercanvi.

5. Estats i imperis
Estudi de l'augment de la complexitat social durant l'Holocè a l'Àfrica, Àsia i Oceania. Anàlisi de les noves formes d'organització política i econòmica. Comparació de trajectòries històriques diferents de les europees i de les del Pròxim Orient.

6. Connexions globals
Anàlisi dels primers estats i imperis de l'Àfrica i de l'Àsia oriental. Estudi de la seva organització política, econòmica i de la cultura material. Estudi de les xarxes comercials i dels contactes globals durant el II mil·lenni dC. Anàlisi de la Ruta de la Seda, del comerç transsaharià i del comerç de l'oceà Índic. Reflexió sobre el paper de l'Àfrica, Àsia i Oceania en la història global.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Altres activitats	15,00
Total hores	**60,00**

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	45,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	45,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	**90,00**

METODOLOGIA DOCENT

1) Sessions teòriques (30h)
Les sessions teòriques es desenvoluparan a l'aula mitjançant exposicions estructurades per part del professorat, orientades a introduir els principals processos històrics, arqueològics i paleoantropològics tractats en l'assignatura. Es posarà especial èmfasi en la contextualització cronològica i geogràfica dels continguts, així com en la presentació dels debats científics actuals.
Les classes es recolzaran en materials visuals (presentacions digitals, mapes, esquemes, imatges de registre arqueològic, gràfics i, quan siga pertinent, material audiovisual).
Es requerirà la lectura prèvia dels textos indicats per a cada tema, amb l'objectiu de fomentar una participació activa i una millor comprensió crítica dels continguts.

2) Sessions pràctiques (15h)
Les activitats pràctiques es realitzaran dins de l'horari presencial i estaran orientades a l'aplicació dels coneixements teòrics. Inclouran l'anàlisi i comentari de mapes, seqüències estratigràfiques, materials arqueològics, fonts escrites quan siga pertinent, així com articles científics de referència.
També s'introduirà l'ús bàsic d'eines digitals i recursos en línia per a la localització i gestió d'informació arqueològica.L'objectiu és desenvolupar competències en la lectura crítica, la interpretació de dades i la formulació d'arguments fonamentats a partir del registre arqueològic.

3) Activitats complementàries (15h)
L'assignatura podrà incorporar activitats formatives complementàries, com ara seminaris especialitzats, conferències o visites relacionades amb la temàtica del curs.
Aquestes activitats tindran com a finalitat ampliar la perspectiva de l'alumnat sobre els continguts de l' assignatura i facilitar el contacte amb línies d'investigació actuals. En cas que es considere oportú, es podrà sol·licitar la realització d'un breu informe o reflexió escrita, les característiques del qual es comunicaran amb antelació.

4) Tutories
L'alumnat podrà assistir a les hores de tutories i atenció a estudiants que té programades cada professor, per a realitzar consultes sobre qualsevol tema o aspecte relacionat amb l'assignatura, així com amb la realització dels diferents treballs. També es podrà comunicar amb el professor per mitjà del correu electrònic oficial de la Universitat.
Els horaris de tutories s'indicaran el primer dia de classe i es detallaran en l'Aula Virtual de cada grup.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura serà contínua i combinarà la valoració dels coneixements teòrics amb l' aplicació pràctica dels continguts treballats al llarg del semestre:

1. Prova escrita final (50 %)
Consistirà en un examen en el qual s'avaluarà:

- El domini dels continguts impartits.
- La capacitat d'anàlisi i interpretació de documents, mapes, imatges o materials arqueològics.
- L'ús adequat de la terminologia específica de la disciplina.
- La capacitat d'argumentació i síntesi.
- S'avaluarà la correcció en l'expressió escrita, tant la coherència narrativa com l'ortografia.

Per a superar l'assignatura serà imprescindible obtenir una qualificació mínima de 5 sobre 10 en aquesta prova. En cas de no assolir aquesta puntuació, no es computaran la resta d'elements d'avaluació, però es guardaran les notes de dits elements per a la segona convocatòria.

2. Activitats pràctiques (30 %)
Inclouen exercicis realitzats en les sessions pràctiques, comentaris de materials o textos i, si escau, breus treballs escrits vinculats als continguts del programa, que s'especificaran a l'inici del curs.

3. Activitats complementàries (20 %)
La participació en seminaris, conferències o altres activitats formatives vinculades a l'assignatura serà objecte d'avaluació mitjançant una breu memòria o un exercici específic, les característiques del qual es comunicaran prèviament a l'alumnat.
Les activitats complementàries no seran recuperables i es conservarà la qualificació obtinguda durant el curs.

Es valorarà especialment:

- La correcta aplicació dels conceptes teòrics.
- La capacitat d'anàlisi crítica.
- L'adequada utilització de fonts i bibliografia.

Les qualificacions obtingudes en aquest apartat es mantindran vigents únicament durant el curs acadèmic en què s'hagen realitzat.

Segona convocatòria:

- Prova escrita (50%): Igual que en la primera convocatòria, serà necessari obtindre una puntuació mínima de 5 sobre 10 per a poder superar l'assignatura.
- Activitats pràctiques (30%): Les activitats pràctiques seran, en la seua majoria, recuperables. Es conservarà la nota de l'alumnat que haja realitzat les activitats pràctiques i haja presentat els lliuraments corresponents en la primera convocatòria. En cas de no existir una nota prèvia, s'oferiran, sempre que siga viable, mecanismes alternatius d'avaluació. Tant estos mecanismes com les activitats no recuperables es detallaran a l'inici del curs.
- Activitats complementàries (20%): En general, les activitats complementàries no seran recuperables, però es conservarà la nota de l'alumnat que les haja realitzat en la primera convocatòria.

En relació amb quines obligacions té l'estudiant si utilitza IA en les activitats avaluables i per a la declaració responsable d'ús de la IA, veure la "Guia d'actuació per a l'ús responsable de la intel·ligència artificial (IA) en les activitats docents i d'avaluació a la Universitat de València" al següent link: <https://www.uv.es/graus/normatives/Guia_actuacio_IA_UV.pdf>

BIBLIOGRAFIA

General

Beyin, Amanuel, David K. Wright, Jayne Wilkins and Deborah I. Olszewski (eds.) 2023. Handbook of

Pleistocene Archaeology of Africa: Hominin behavior, geography, and chronology. London: Springer.

Dennell, Robin. 2020. From Arabia to the Pacific: How our Species Colonised Asia. London: Routledge.

Dennell, Robin and Martin Porr (eds.). 2014. Southern Asia, Australia and the Search for Human Origins. Cambridge: Cambridge University Press, Cambridge.

Habu, Junko, Peter V. Lape and John Olsen (eds.). 2017. Handbook of East and Southeast Asian Archaeology (Vol. 728). New York: Springer.

Higham, Charles F. W., and Kim C. Nam (eds), 2022. The Oxford Handbook of Early Southeast Asia, Oxford: Oxford University Press.

Jaubert, Jacques. 2025. Atlas de la Préhistoire. Paris: Éditions autrement.

Kirch, Patrick V., 2017. On the road of the winds: an archaeological history of the Pacific Islands before European contact. Berkeley: University of California Press.

Mitchell, Peter and Paul Lane (eds). 2013. The Oxford Handbook of African Archaeology. Oxford: Oxford University Press.

Mitchell, Peter. 2005. African connections: an archaeological perspective on Africa and the wider world. London: Bloomsbury.

Scarre, Christopher. 2024. The Human Past. 5th ed. London: Thames & Hudson.

Phillipson, David W. 1985. African Archeology. Cambridge: Cambridge University Press.

Piper, Philip J., Hirofumi Matsumura and David Bulbeck (eds). 2017. New Perspectives in Southeast Asian and Pacific Prehistory. Acton, Australia: Australian National University.

Addicional

Antón Susan C. & Etty Indriati 2002. 'Earliest Pleistocene Homo in Asia: comparisons of Dmanisi and Sangiran'. American Journal of Physical Anthropology [Suppl] 34:38.

Antón Susan C., Fachroel Aziz, Yahdi Zaim. 2001. 'Dispersal and migration in Plio-Pleistocene Homo'. In Philip V. Tobias, Michael A. Raath, Jacopo Mpoggi-Cecchi, and Gerald A. Doyle (eds).1999 Humanity from African naissance to coming millennia—colloquia in human biology and palaeoanthropology. Florence: Florence University Press, 97–108.

Barnes, Gina Lee. 1999. The Rise of Civilization in East Asia: The Archaeology of China, Korea and Japan. New York: Thames and Hudson.

Brown, Peter. 1992. 'Recent human evolution in East Asia and Australasia' Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences. 337 (1280): 235–242. https://doi.org/10.1098/rstb.1992.0101

Christopher J. Bae, Katerina Douka and Michael D. Petraglia. 2017. 'On the origin of modern humans: Asian perspectives. Science 358, eaai9067 DOI:10.1126/science.aai9067.

Dennell, Robin and Wil Roebroeks, 2005. 'An Asian perspective on early human dispersal from Africa'. Nature, 438 (7071), pp.1099-1104.

Dennell, Robin. 2020. From Arabia to the Pacific: How Our Species Colonised Asia. London: Routledge.

Feng, Li. 2013. State Formation in Early China. Cambridge: Cambridge University Press.

Fernández Martínez, Víctor M. 1996. Arqueología prehistórica de África. Madrid: Síntesis.

Harris, David R. and Eleni Asouri. 2010. Origins of Agriculture in Western Central Asia: An Environmental-Archaeological Study. Philadelphia: University of Pennsylvania

Insoll, Timothy. 2003. The Archaeology of Islam in Sub-Saharan Africa. Cambridge: Cambridge University Press.

Lane, Paul. J., & Andrew M. Reid 2004. African historical archaeologies. Kluwer Academic/Plenum.

Loewe, Michael & Edward L. Shaughnessy. 1999. The Cambridge History of Ancient China: From the Origins of Civilization to 221 BC. Cambridge: Cambridge University Press.

Lo Muzio, Ciro. 2017. Archeologia dell'Asia centrale preislamica: dall'età del Bronzo al IX secolo d.C. Milano: Mondadori Università,

McIntosh, Susan K. (ed) 1999. Beyond chiefdoms. Pathways to complexity in Africa. Cambridge: Cambridge University Press.

Monroe, J. Cameron and Akinwumi Ogundiran (eds). 2012. Power and landscape in Atlantic West Africa: archaeological perspectives. Cambridge: Cambridge University Press.

Oppenheimer, Stephen. 2012. 'Out-of-Africa, the peopling of continents and islands: tracing uniparental gene trees across the map'. Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences, 367 (1590), pp.770-784.

Shaw, Thurstan. 1993. The Archaeology of Africa: Food, Metals and Towns. London: Routledge & Kegan Paul.

Stahl, Ann Brower. 2005. African Archaeology: A Critical Introduction. Malden (MA): Blackwell.

Stevens, Chris J. 2014. Archaeology of African Plant Use. Walnut Creek, Calif: Left Coast.

Torre Sáinz, Ignacio de la. 2008. La arqueología de los orígenes humanos en África. Madrid: Akal.

Willoughby, Pamela R. 2007. The evolution of modern humans in Africa: a comprehensive guide. Walnut Creek, CA: Altamira Press.

Wood, Frances. 2002. The Silk Road: Two Thousand Years in the Heart of Asia. Berkeley: University of California Press.